

УДК 821.112

Стаття надійшла до редакції [Article received] – 10.07.2022 р.

Фінансування [Financing] – самофінансування [self-financing]

Перевірено на плагіат [Checked for plagiarism] – 14.07.2022 р.

Оригінальність тексту [The originality of the text] – 93.55 %

<http://doi.org/10.17721/2663-6530.2022.42.03>

АВТОРСЬКИЙ СТИЛЬ УМБЕРТО ЕКО В РОМАНІ “ПРАЗЬКИЙ ЦВИНТАР” ТА ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ

Гліб Леонідович Оксак (м. Київ, Україна)

glebushka23@ukr.net

аспірант

Київський національний лінгвістичний університет

(Міністерство освіти і науки України)

03150, м. Київ, вул. Велика Васильківська, 73

Стаття присвячена вивченню авторського стилю Умберто Еко у романі “Празький цвинтар”, мовно-стилістичним аспектам перекладу, проблем еквівалентності лексичних одиниць, перекладу складних слів, дотриманню перекладацької етики. Розглядається також проблема філософської позиції Умберто Еко при написанні цього твору, а також багатьох інших. Переклад творів Умберто Еко потребує використання продуманих перекладацьких трансформацій, тому що цьому авторові притаманний дуже яскравий авторський наративний стиль, що потребує ретельного підбору мовних (лексичних) еквівалентів.

Ключові слова: лексична еквівалентність при перекладі, філософські засади написання роману, неприпустимість “вільного перекладу”, дотримання авторського стилю у перекладі.

AUTHOR'S STYLE OF UMBERTO ECO IN THE NOVEL “THE PRAGUE CEMETERY” AND THE PROBLEMS OF TRANSLATION

Gleb L. Oksak (Kyiv, Ukraine)

glebushka23@ukr.net

PhD student (Philology)

Kyiv National Linguistics University

(Ministry of Education and Science of Ukraine)

03150, Kyiv, 73, Velyka Vasylkivska Str.

The article is devoted to the study of the author's style of Umberto Eco in the novel “The Prague Cemetery”, linguo-stylistic aspects of the translation, problems of equivalence

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Author's Style of Umberto Eco in the Novel “The Prague Cemetery” and the Problems of Translation (in Ukrainian)

[Avtorskiy stil Umberto Eko v romani “Prazkij cvintar” ta problemi perekladu]

© Oksak G. L. [Oksak G. L.], glebushka23@ukr.net

of the lexical units, translation of composed words, respect of translational ethics. The translation of the works by Umberto Eco requires careful translational transformations, because this author possesses a remarkable author's style of narration requiring accurate selection of lingual (lexical) equivalents.

Key words: *lexical equivalence in translation, philosophical principles of writing of novel, inadmissibility of "free translation", keeping author's writing style while translating.*

Світ знає літературну діяльність Умберто Еко завдяки його відомим творам, таким як “Il nome della rosa”, “Il pendolo di Foucault”, “L’isola del giorno prima”, “Baudolino” та багато інших (загалом більше ніж 40 літературних творів та наукових праць), а також його роботи в галузі перекладознавства, наприклад, “La forma del contenuto”, “I limiti dell’interpretazione”, “Interpretazione e sovrainterpretazione” та інші.

Але розуміння та сприйняття його творів мовою його героїв чи персонажів більш за все залежить від рівня освіченості читачів, потребує багатогранного тлумачення подій, про які йдеться, тому що, перш за все, окрім літературної та перекладацької діяльності, Умберто Еко насамперед був відомим філософом та дуже схилився до наукових досліджень з філософії епохи Середньовіччя.

Ми вивчали авторський стиль у декількох творах Умберто Еко, але зараз зосередилися на творі “Працький цвинтар” (“Il cimitero di Praga”), перекладеному у Харкові 2012 року Ю. В. Григоренко. За зразок візьмемо початок наративу “Працького цвинтаря”, а також додамо, що твори Умберто Еко загалом дуже складно перекладати, тому що окрім самого наративу можемо спостерігати деякі філософські міркування самого автора. Тому читач задалегідь має ознайомитися з філософськими течіями Середньовіччя та більш пізнього періоду, тому що перекладач загалом дає читачеві уявлення, про що йдеться, але, на нашу думку, не дуже дотримується лексичних еквівалентів авторського стилю Умберто Еко.

Перший приклад

Мова перекладу	Мова оригіналу
Перехожий, котрий того сірого березневого ранку 1897 року на власний страх і ризик пройшов би станцією метро “Пляс Мобер” чи	Il passante che in quella grigia mattina del marzo 1897 avesse attraversato a proprio rischio e pericolo Place Maubert o la Maub, como la chiamavano i malviventi

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Авторський стиль Умберто Еко в романі “Працький цвинтар” та проблеми перекладу (Українською)

[Avtorskij stil Umberto Eko v romani “Prazkij cvintar” ta problemi perekladu]

© Оксак Г. Л. [Oksak G. L.], glebushka23@ukr.net

PROBLEMS OF SEMANTICS, PRAGMATICS AND COGNITIVE LINGUISTICS

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

<http://semantics.knu.ua/index.php/prblmsemantics>

“Моб”, як зазвичай називали її злочинці ... спинився б в одному із небагатьох куточків Парижа ... у самісінькому плетиві смердючих вуличок.	... si sarebbe trovato in uno dei pochi luoghi di Parigi ... tra <u>il groviglio di vicoli maleodoranti</u> .
---	---

У першому перекладі в оригіналі немає лапок і, на наш погляд, не дуже добре відтворено деякі іменники: наприклад, *pericolo* – це “небезпека” (в оригіналі), у перекладі – *страх* (італійською має бути *paura*; складний іменник *malviventi (parola composta)* перекладається як *злочинці*, але цей вибір трішки зменшує колорит наративу, також замість *pochi luoghi* вживається переклад *небагатьох куточків*, а мається на увазі “малочисельні куточки”; *maleodoranti* – перекладач пропонує *смердючі*, але це слово-комполит (*parola composta*), і тому зручніше було б ужити *зле тхнуці* (так зберігаємо обидва компоненти оригіналу). І за значенням *смердючі* не зовсім підходить. Іменник *groviglio* перекладач пропонує передати як *плетиво*, але “плетиво” – це в’язання спицями чи гачком.

У Еко має місце вживання складних слів та колоритних образних висловів, а в перекладі деякі з них втрачають свій колорит.

З точки зору граматики, в оригіналі *Congiuntivo, Trapassato, Condizionale Composto*, у перекладі граматичні часи передані вірно.

Другий приклад

Мова перекладу	Мова оригіналу
...річки Б'євр, яка в тому місці ще <u>вихлюпувалася</u> з самого лона мегаполіса, де вона давно була <u>ув'язнена</u> , аби потім, немов у <u>лихоманці</u> , з хрипом і всіма міськими паразитами, кинутися у Сену ось тутечки, зовсім поряд.	...tagliati in due settori del corso della Bievre che laggiù ancora <u>fuoriusciva</u> da quelle viscere della metropoli dove da tempo era stata <u>confinata</u> , per gettarsi <u>febricitante</u> , rantolante e verminosa nella vicinissima Senna.

На наш погляд, переклад дуже вільний. *Fuoriusciva* – “виходила”, “витікала назовні” – перекладач чомусь пропонує *вихлюпувалася*, замість слова *нутроці* недоречно вживаємо інший еквівалент – *лоно*, але *лоно* – це зовсім інше стилістичне маркування.

(Current issues in literary studies [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Author's Style of Umberto Eco in the Novel “The Prague Cemetery” and the Problems of Translation (in Ukrainian)

[Avtorskij stil Umberto Eko v romani “Prazkij cvintar” ta problemi perekladu]

© Oksak G. L. [Oksak G. L.], glebushka23@ukr.net

Немає тут і таких слів, як *xrup*. А ось *verminosa* – “заражена хробаками”, перекладається взагалі без дієслова, але додається *всіма міськими паразитами*, а цього в тексті нема. А ось *vicinissima Senna* передане вдало: “ось тутечки”, “зовсім поряд”.

Інший приклад

Мова перекладу	Мова оригіналу
А від уже спотвореної бульваром Сен - Жермен станції “Пляс Любер” розходилося <u>павутиння</u> вуличок ... усіяних <u>загидженим</u> отелями і котрі (власники) завдяки своїй <u>зажерливості</u> зажили просто таки легендарної слави.	Da place Maubert, ormai sfregiata dal boulevard Saint-Germain, si dipartiva ancora una <u>ragnatela</u> di straducole ... disseminate di <u>sordidi</u> hotel tenuti in genere da alvergnati, albergatori dalla leggendaria cupidigia.

Також спадає на думку, що переклад досить вільний: *cupidigia* – це “жадібність”, а у перекладі пропонується *зажерливість*. *Загиджений* (*sordido* в оригіналі) означає “огидний”, “бридкий”, тобто знову порушується стилістичне маркування мови оригіналу. А ось *ragnatela* перекладено вірно, тому що іншого значення це слово не має.

Можна зробити такі висновки: про що йдеться – зрозуміло, але не завжди при перекладі дотримуються стилістичних відтінків (*sfumatura stilistica*), які має на увазі автор оригіналу. Також потрібно дуже ретельно обирати лексичні еквіваленти при перекладі складних слів, тому що вони майже завжди не співпадають з мовою перекладу.

Література:

1. Eco, Umberto. *Il cimitero di Praga* (Milano, Romanzo Bompiani, 2010), 638.
2. Еко, Умберто. *Празький цвинтар* (Харків, Фоліо, 2012), 631.
3. Пономарів, О.Д. *Культура слова. Мовностилістичні поради* (Київ, Либідь, 2011), 272.

References:

1. Eco, Umberto. *Il cimitero di Praga* (Milano, Romanzo Bompiani, 2010), 638.
2. Eko, Umberto. *Praz'kyj cvyntar* (Harkiv, Folio, 2012), 631.
3. Ponomariv, O.D. *Kul'tura slova. Mvnostylystychni porady* (Kyiv, Lybid', 2011), 272.

(Актуальні питання літературознавства [Aktual'ni pytannja literaturoznavstva])

Авторський стиль Умберто Еко в романі “Празький цвинтар” та проблеми перекладу (Українською)

[Avtorskij stil Umberto Eko v romani “Prazkij cvyntar” ta problemi perekladu]

© Оксак Г. Л. [Oksak G. L.], glebushka23@ukr.net